

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Sk/15/2019
Identifikačné číslo spisu: 7017200952
Dátum vydania rozhodnutia: 29.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:7017200952.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členiek senátu JUDr. Aleny Adamcovej a JUDr. Violy Takáčovej, PhD. v právnej veci žalobkyně W.. R. J., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej W., právne zastúpenej JUDr. Zuzanou Kolárikovou, advokátkou, so sídlom kancelárie v Košiciach, Stará prešovská 10, proti žalovanej Sociálnej poisťovni, ústredie, Ul. 29. augusta 8-10, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa sociálnej poisťovne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24.08.2017, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sa/23/2017-39 zo dňa 19. decembra 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sa/23/2017-39 zo dňa 19. decembra 2018 z a m i e t a.

Žalobkyni voči žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov kasačného konania v celom rozsahu.

Návrh žalovanej na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti z a m i e t a.

Odôvodnenie

I.

Konanie pred krajským súdom

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd alebo správny súd“) rozsudkom č. k. 10Sa/23/2017-39 zo dňa 19. decembra 2018 podľa § 191 ods. 1 písm. c) zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“) rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie, Ul. 29. augusta 8-10, Bratislava č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24. augusta 2017 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Žalobkyni voči žalovanej priznal právo na úplnú náhradu trov konania.

2.1. Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva, že krajský súd z predloženého administratívneho spisu zistil, že preskúmaným rozhodnutím č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24.08.2017 generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne v Bratislave W.. P. E., príslušný na rozhodovanie podľa § 215 ods. 4 zákona

č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 677/2006 Z. z. (v ďalšom texte aj: „zákon o sociálnom poistení“), v konaní o nároku žalobkyne na priznanie predčasného starobného dôchodku, vo veci jej odvolania proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.12.2016 (v ďalšom texte aj: „rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa“, resp.: „prvostupňové správne rozhodnutie“) rozhodol tak, že odvolanie žalobkyne zamietol a prvostupňové správne rozhodnutie v celom rozsahu potvrdil.

2.2. Generálny riaditeľ sociálnej poisťovne rozhodnutie odôvodnil tým, že rozhodnutím správneho orgánu prvého stupňa bol žalobkyni podľa § 67 ods. 1, § 82 a § 293ce zákona o sociálnom poistení priznaný od 01.09.2013 predčasný starobný dôchodok v sume 433,- eur mesačne, zvýšený od 01.01.2014 podľa § 82 zákona o sociálnom poistení a § 1 Opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR na sumu 441,90 eur mesačne, od 01.01.2015 na sumu 447,20 eur mesačne a od 01.01.2016 na sumu 449,10 eur mesačne. Generálny riaditeľ sociálnej poisťovne v preskúvanom rozhodnutí konštatoval, že ako odvolací orgán preskúmal napadnuté rozhodnutie zo dňa 12.12.2016, spolu s predloženou spisovou dokumentáciou a dospel k záveru, že postup a rozhodnutie Sociálnej poisťovne, ústredie bol správny, v súlade s § 63 ods. 3, § 65 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, s § 68 ods. 1 zákona o sociálnom poistení v znení zákona č. 543/2010 Z. z., v spojení s § 2 písm. a/ zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podľa opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 186/2013 a v spojení s § 69a ods. 1 a s § 82 zákona o sociálnom poistení. Poukazom na to, že podľa § 57 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia inštitúcia členského štátu nemusí poskytovať dávky vo vzťahu k dobám dosiahnutým podľa právnych predpisov, ktoré uplatňuje a ktoré sa zohľadňujú v čase vzniku poistnej udalosti, ak trvanie uvedených dôb je kratšie ako jeden rok, konštatoval, že žalobkyňa absolvovala štúdium na území Maďarska a nepreukázala, že bola vyslaná na štúdium do Maďarska štátnym orgánom bývalého Československa, preto príslušná na posúdenie, či uvedené obdobie je obdobím dôchodkového poistenia, je inštitúcia sociálneho poistenia Maďarska. Táto vydala dňa 20.11.2013 potvrdenie o dobách poistenia (doručené Sociálnej poisťovni, ústredie dňa 10.12.2013), ktoré účastníčka konania získala podľa právnych predpisov Maďarska, avšak v tomto potvrdení ako doba poistenia nie je uvedené obdobie jej štúdia od 01.09.1967 do 10.06.1971. Podľa potvrdenia nositeľa sociálneho poistenia Maďarska E 001 HU zo dňa 16.09.2014, (doručené sociálnej poisťovni dňa 02.10.2014) sa obdobie štúdia od 01.09.1967 do 10.06.1971 nepovažuje za obdobie dôchodkového poistenia, pretože išlo o stredné odborné vzdelanie, ktoré bolo ukončené maturitnou skúškou. Generálny riaditeľ sociálnej poisťovne zdôraznil, že podľa právnych predpisov Maďarska sa za obdobie dôchodkového poistenia považuje štúdium na odbornej škole, strednom odbornom učilišti, druhostupňové štúdium na univerzite a denné štúdium na vysokej škole, z ktorých dôvodov uzavrel, že z tohto dôvodu označené obdobie štúdia u žalobkyne v Maďarskej republike nie je možné hodnotiť na jej dôchodkové účely. Generálny riaditeľ sociálnej poisťovne tiež konštatoval, že sociálna poisťovňa je povinná akceptovať potvrdenia o dobách poistenia oznámené jedným členským štátom Európskej únie bez spochybňovania ich kvality s tým, že takýto právny názor potvrdzuje aj rozhodnutie správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia č. H6 zo dňa 16.12.2010 o uplatňovaní určitých zásad týkajúcich sa sčítania dôb poistenia podľa čl. 6 nariadenia (ES) č. 883/2004. S poukazom na ustanovenie § 6 ods. 1 bod 5 písm. a/ zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení, § 35 a § 47 vyhl. č. 102/1964, ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení, čl. 2 a čl. 4 bod 2 písm. a/ vyhlášky č. 21/1960 Zb. uzavrela, že dobu štúdia žalobkyne od 01.09.1967 do 10.06.1971 v Maďarsku je možné hodnotiť podľa právnych predpisov SR len v prípade, ak žalobkyňa preukáže, že bola vyslaná na štúdium na územie Maďarska. Keďže účastníčka konania o tejto skutočnosti nepredložila žiadne dôkazy, a navyš ani príslušná inštitúcia sociálneho poistenia Maďarska nepotvrdila obdobie štúdia žalobkyne ako obdobie dôchodkového poistenia na území Maďarska, generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne neakceptoval jej námietku ohľadom nehodnotenia označenej doby štúdia na území Maďarska.

3. Správny súd v danom konaní za kľúčové považoval posúdenie správnosti a zákonnosti postupu a právnych záverov žalovanej, ktoré viedli k jej stanovisku o tom, že do doby dôchodkového poistenia u žalobkyne nie je možné započítať obdobie od 01.09.1967 do 10.06.1971 (okrem doby od 09.06.1970 do

08.07.1970, ktorá jej už bola zhodnotená - táto skutočnosť vyplýva aj z osobného listu dôchodkového poistenia tvoriaceho prílohu rozhodnutia správneho orgánu prvého stupňa), kedy žalobkyňa absolvovala stredné odborné vzdelanie s maturitou. Uvedenú skutočnosť žalobkyňa preukázala relevantnými listinami, a to maturitným vysvedčením s úradným prekladom, ktoré sú obsiahnuté v administratívnom spise žalovanej a administratívne orgány konajúce v tejto veci túto skutočnosť žiadnym spôsobom nespochybnili. Podľa názoru správneho súdu skutočnosť, že žalobkyňa študovala na území Maďarska tak má priame dôsledky na dôchodkové nároky na území jej domovského štátu a sporným v konaní bolo, či obdobie štúdia žalobkyne na území cudzieho štátu (členského štátu Európskej únie) je možné započítať ako dobu dôchodkového poistenia na území SR, ak táto doba podľa právnych predpisov Maďarskej republiky na jej území za dobu dôchodkového poistenia nemožno považovať.

4. Správny súd sa s právnymi závermi žalovaného nestotožnil. Citujúc čl. 12 ods. 1, 2 Ústavy Slovenskej republiky, poukazom na obsah stanoviska Sociálnej poisťovne, ústredie č. BA-452293-1/2016 zo dňa 16.11.2016, týkajúceho sa síce iného skutkového stavu, ktorý má však spoločný znak s touto vecou, súčasne poukazom na rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie vo veci Case 807/79 Gravina a vo veci Case 24/75 Petroni a poukazom na skutkové zistenia v danej veci, ktoré potvrdili, že žalobkyňa v Maďarsku v čase štúdií nebola v zamestnaneckom pomere, nemala žiadnu pracovnú zmluvu a nepoberala ani žiadnu mzdu, nebola ani pracovníkom vyslaným na prácu do zahraničia a ani zamestnancom podniku so sídlom na území Maďarskej republiky, ale ako študentka absolvovala štvorročné stredné odborné vzdelanie s maturitou, ako aj poukazom na antidiskriminačnú legislatívu na úrovni Európskej únie, ktorú tvorí značné množstvo právnych aktov a to tak primárnych, ako aj sekundárnych, ktoré boli premietnuté do slovenského právneho poriadku v zákone č. 365/2004 Zb. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých predpisov (antidiskriminačný zákon), citujúc § 2 ods. 1 antidiskriminačného zákona konštatoval, že v systéme sociálneho poistenia občanov platnom v Slovenskej republike sa uplatňuje zásada zachovania získaných nárokov, ktorá znamená, že doby zamestnania, náhradné doby a hrubé zárobky sa hodnotia podľa právnych predpisov účinných v čase, keď sa získali a nie je rozhodujúce, podľa akých právnych predpisov sociálneho poistenia nárok na dôchodok vznikol. Význam tejto zásady je v zabezpečovaní právnej istoty poistencov. Táto zásada je vyjadrená aj v zákone o sociálnom poistení, ktorý nadobudol účinnosť od 01. 01. 2004, a to v § 255 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., podľa ktorého sa za obdobie dôchodkového poistenia považuje aj zamestnanie a náhradné doby získané podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004. Dobou zamestnania získaného podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 je aj doba štúdia na strednej a vysokej škole vykonávaného v období od 1. januára 1965 do 31. decembra 2003.

5. Správny súd na základe skutkových a právnych zistení dospel k záveru, že ak by žalobkyňa uvedené štúdium absolvovala na území Slovenskej republiky, v zmysle vyššie uvedených ustanovení zákona, obdobie štúdia by jej bolo započítané do doby dôchodkového poistenia. Mal za to, že za takéhoto skutkového a právneho stavu sa prístup žalovanej k posudzovaniu nároku žalobkyne na započítanie doby jej štúdia na území Maďarska do obdobia dôchodkového poistenia v sociálnom systéme Slovenskej republiky, oproti ostatným poistencom, ktorí absolvovali stredoškolské štúdium na území Slovenskej republiky javí správny súd ako nespravodlivý a navyše aj diskriminačný. Vzhľadom na uvedené skutočnosti správny súd rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne v Bratislave z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, v ktorom bude úlohou správneho orgánu vec opätovne posúdiť, rešpektujúc právny názor vyslovený správnym súdom v tomto rozhodnutí (§ 191 ods. 6 SSP).

6. O náhrade trov konania správny súd rozhodol podľa ustanovenia § 167 ods. 1 SSP tak, že priznal žalobkyňi voči žalovanej právo na plnú náhradu trov konania, pretože žalobkyňa mala vo veci celkom úspech. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

II.

Kasačná sťažnosť žalovaného správneho orgánu proti rozsudku krajského súdu

7. Proti rozsudku krajského súdu v zákonnej lehote podala kasačnú sťažnosť žalovaná. Navrhovala, aby kasačný súd podľa § 462 ods. 1 SSP rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sa/23/2017-39 zo dňa 19. decembra 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Súčasne podala návrh podľa § 447 ods. 1 SSP na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti.

8. V dôvodoch kasačnej sťažnosti žalovaná namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP. S argumentáciou krajského súdu uvedenou v odôvodnení napadnutého rozsudku nesúhlasila. V úvode kasačnej sťažnosti poukázala na skutkové zistenia vo veci.

9. Žalovaná citujúc právnu úpravu ustanovenú v čl. 57 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 dôvodila že, nakoľko žalobkyňa absolvovala štúdium na území Maďarska a nepreukázala, že bola vyslaná na štúdium do Maďarska štátnym orgánom bývalého Československa, príslušná na posúdenie skutočností, či uvedené obdobie je obdobím dôchodkového poistenia je inštitúcia sociálneho poistenia Maďarska, ktorá dňa 20. 11. 2013 vydala potvrdenie o dobách poistenia, ktoré získala podľa právnych predpisov Maďarska, avšak kde ako doba poistenia je nie uvedené obdobie štúdia od 1. septembra 1967 do 10. júna 1971. Tvrdila, že podľa potvrdenia nositeľa sociálneho poistenia Maďarska E 001 HU zo dňa 16. septembra 2014 sa obdobie štúdia od 1. septembra 1967 do 10. júna 1971 nepovažuje za obdobie dôchodkového poistenia, pretože išlo o stredné odborné vzdelávanie, ktoré bolo ukončené maturitnou skúškou. Podľa právnych predpisov Maďarska sa za obdobie dôchodkového poistenia považuje štúdium na odbornej škole, v strednom odbornom učilišti, druhostupňové štúdium na univerzite a denné štúdium na vysokej škole, z ktorého dôvodu nie je možné žalobkyni obdobie štúdia od 1. septembra 1967 do 10. júna 1971 hodnotiť ako obdobie dôchodkového poistenia. Žalovaná dôvodila, že vzhľadom k tomu, že nositeľ sociálneho poistenia Maďarska dobu poistenia v období od 1. septembra 1967 do 10. júna 1971 v prípade žalobkyne nepotvrdil, nie je možné uvedené obdobie žalobkyni hodnotiť na dôchodkové účely. Žalovaná trvala na tom, že je povinná akceptovať potvrdenia o dobách poistenia oznámené jedným členským štátom Európskej únie bez spochybnenia ich kvality, poukazom na to, že vyššie uvedený právny názor potvrdzuje aj rozhodnutie Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia č. H6 zo dňa 16. decembra 2010 o uplatňovaní určitých zásad týkajúcich sa sčítania dôb poistenia podľa článku 6 nariadenia (ES) č. 883/2004, z ktorého vyplýva, že doby poistenia oznámené jedným členským štátom Európskej únie majú byť akceptované prijímacím členským štátom Európskej únie bez spochybnovania ich kvality.

10. Žalovaná, citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 6 ods. 1, bod 5 písm. a/ zákona č. 101/1964 Zb., § 35 a § 47 vyhlášky č. 102/1964 Zb. a čl. 2 a čl. 4 bod 2 písm. a/ vyhlášky č. 21/1960 Zb. uviedla, že z citovaných právnych predpisov jednoznačne vyplýva, že dobu štúdia od 1. septembra 1967 do 10. júna 1971 v Maďarsku je možné žalobkyni hodnotiť podľa právnych predpisov Slovenskej republiky len v prípade, ak preukáže, že bola vyslaná na štúdium na územie Maďarska. Žalovaná dôvodila, že obdobie štúdia na území Maďarska od 1. septembra 1964 do 10. júna 1971 nie je hodnotené pre výpočet sumy predčasného starobného dôchodku z dôvodu, že príslušná inštitúcia sociálneho poistenia Maďarska nepotvrdila obdobie štúdia žalobkyne a zároveň žalobkyňa nepreukázala, že bola vyslaná na štúdium do Maďarska štátnym orgánom bývalého Československa.

11. Žalovaná trvala na tom, že rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej je riadne odôvodnené, odôvodnenie obsahuje všetky zákonom predpísané formálne náležitosti, sú v ňom uvedené všetky skutočnosti, ktoré boli podkladom na rozhodnutie, akými úvahami bol generálny riaditeľ žalovanej vedený pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval. Súčasne sa vysporiadal so všetkými námietkami žalobkyne, a preto je dostatočne odôvodnené a jeho odôvodnenie obsahuje skutočnosti, ktoré boli podkladom na rozhodnutie, ako aj úvahy, ktorými bol vedený pri hodnotení dôkazov a pri použití právnych predpisov. V danej súvislosti žalovaná poukázala na ustálenú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej právo na užívanie práv zaručených Európskym dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd bez diskriminácie, zaručené v

článku 14 je porušené, ak štáty bez objektívneho a rozumného ospravedlnenia zaobchádzajú odlišne s osobami v analogických situáciách alebo nezaobchádzajú odlišne s osobami, ktorých situácie sa citeľne líšia (Thlimmenos v. Grécko č. 34369/97, rozsudok zo dňa 6. apríla 2000 ods. 44). Žalovaná záverom uviedla, že žalobkyňa v odvolacom konaní ani v konaní pred správnym súdom nepreukázala, že by s ňou žalovaná zaobchádzala odlišne ako s inými poistencami, ktorí sa ocitli v podobnej skutkovej a právnej situácii.

III.

Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovaného správneho orgánu

12. Žalobkyňa sa ku kasačnej sťažnosti žalovanej vyjadrila. S dôvodmi žalovanej uvedenými v kasačnej sťažnosti, ktorými namietala nezákonnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, nesúhlasila. Navrhovala, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť žalovanej ako nedôvodnú zamietol.

13. V dôvodoch vyjadrenia žalobkyňa uviedla, že napadnuté rozhodnutie žalovanej považuje za nezákonné a zmätočné. Výtýkala žalovanej, že v rozhodnutí odmieta uznať pre účely predčasného dôchodku jej štúdium, ktoré je jednoznačne stredoškolským odborným vzdelávaním a na druhej strane podmieňuje za účelom uznania tejto doby pre dôchodkové účely preukázanie, že žalobkyňa bola vyslaná na štúdium do Maďarska štátnym orgánom bývalého Československa. Túto požiadavku žalovanej považovala za neoprávnenú, pretože vtedy aj teraz platný zákon o sociálnom zabezpečení č. 101/1964 Zb. takúto požiadavku pre účely zápočtu spornej doby pre účely dôchodkového poistenia neupravuje. Žalovaná nikdy nespochybnila to, že žalobkyňa absolvovala štvorročné stredné odborné vzdelávanie s maturitou, čo preukázala relevantnými listinami a to maturitným vysvedčením s úradným prekladom. Žalobkyňa mala zato, že nie je podstatné, ako hodnotia túto dobu orgány Maďarska, ale podstatné je hodnotenie tejto doby na území Slovenska namietajúc, že to do dnešného dňa žalovaná neurobila. Tvrdila, že žalovaná úplne obchádza fakt, že sú tu preukázateľné doklady o absolvovaní stredoškolského vzdelávania žalobkyňou, ktoré by malo byť jednoznačne započítateľné pre dôchodkové účely. Žalobkyňa sa v plnom rozsahu stotožnila so závermi rozsudku Krajského súdu v Košiciach, že v prípade, ak by sa uvedená doba štúdia žalobkyne v zahraničí nezapočítavala do doby jej dôchodkového poistenia oproti ostatným poistencom, ktorí absolvovali stredoškolské štúdium na území SR, prístup k žalobkyňi by bol nespravodlivý a navyše aj diskriminačný. V danej súvislosti poukázala na právnu úpravu ustanovenú v článku 12 ods. 1, 2 Ústavy SR, ktorý citovala.

14. Žalobkyňa za rozporuplné považovala aj odkazy, na ktoré sa žalovaná v odvolaní odvoláva, kde hodnotí v § 6 ods. 1 bodu 5 písm. a/ zákona č. 101/1964 Zb. postavenie pracovníkov v zahraničí, ktorí sú československými občanmi, majú za to, že ide o zavádzajúce informácie, pretože žalobkyňa v spornom období od 1. 9. 1967 do 10. 7. 1971 nebola v Maďarsku v zamestnaneckom pomere, nemala pracovnú zmluvu, ani nepoberala z Maďarska žiadne príjmy a nebola pracovníkom v zahraničí a v zmysle § 35 vyhlášky č. 102/1964 Zb. ani nebola zamestnancom podniku so sídlom na území Maďarska. Žalobkyňa za rozporuplné považovala aj tvrdenie žalovanej o tom, že v zmysle § 47 vyhlášky č. 102/1964 sa doba štúdia okrem dôb uvedených v § 6 ods. 1, č. 4 rozumie aj doba štúdia československých občanov v cudzine, táto doba sa započítava za rovnakých podmienok, za akých sa započítava doba zamestnania v cudzine, pričom na jednej strane žalovaná tvrdí, že doba štúdia žalobkyne by sa mala započítať pre účely dôchodkového poistenia za rovnakých podmienok ako sa započítava doba zamestnania v cudzine a na druhej strane túto dobu odmieta započítať bez toho, aby zdôvodnila, prečo pre zápočet tejto doby žiada preukázať, že žalobkyňa bola vyslaná na štúdium na území Maďarska.

15. Žalobkyňa namietala, že žalovaná napriek usmerneniu Najvyššieho súdu SR nevyhodnotila jediný dôkaz, ktorý predložila žalobkyňa. Zavádzajúcim spôsobom stále interpretuje požiadavku predložiť potvrdenie o tom, že na uvedenú školu bola vyslaná štátnym orgánom bývalého ČSSR. Výslovila názor, že žalovaná nedostatočne zdôvodnila svoj postup, ktorým zamietla žiadosť žalobkyne, aby započítala dobu jej štúdia na strednej odbornej škole v Maďarsku pre účely dôchodkového poistenia. Uviedla, že žalovaná síce v zmysle pokynov najvyššieho súdu interpretuje ustanovenia zákonov o sociálnom

zabezpečení, ale takým rozporuplným spôsobom, z ktorého nie je zrejmé, akými úvahami bola vedená pri hodnotení dôkazov a pri aplikácii právnych predpisov, na základe ktorých rozhodovala. Žalobkyňa zdôvodnenie žalovanej považovala za nedostatočné, majúc za to, že napadnuté rozhodnutie neobsahuje žiadne závery alebo hodnotenia, ani neodkazuje na príslušné listiny a ich preklady, ako žalovanú usmernil Najvyšší súd SR. Žalobkyňa napadnuté rozhodnutie považovala za nezákonné z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu a z dôvodu, že zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzalo napadnuté rozhodnutie je nepreukázateľné a nejednoznačné.

16. Vyjadrenie žalobkyne ku kasačnej sťažnosti žalovaného správneho orgánu bolo žalovanej doručené dňa 28.3.2019.

IV.

Konanie pred kasačným súdom

17. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (§ 11 písm. g) v spojení s § 438 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok správneho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo (§ 453 ods. 2 SSP), v rozsahu námietok žalovanej uvedených v kasačnej sťažnosti, kasačnú sťažnosť prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne 5 dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 452 ods. 1 v spojení s ust. § 137 ods. 4 SSP) a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalovanej nie je dôvodná.

18. Predmetom prieskumného konania na kasačnom súde bol rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 10Sa/23/2017-39 zo dňa 19. decembra 2018, ktorým správny súd podľa § 191 ods. 1 písm. c) SSP rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24. augusta 2017 zrušil a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

19. V procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu kasačný súd vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovaného správneho orgánu, na ktoré poukázal už krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, z ktorých dôvodov ich najvyšší súd neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

20. Predmetom preskumavacieho súdneho konania v danej veci bolo rozhodnutie generálneho riaditeľa Sociálnej poisťovne ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 24.08.2017, ktorým generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne ústredie prvostupňové správne rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie, č. XXX XXX XXXX X zo dňa 12.12.2016 potvrdil a odvolanie žalobkyne zamietol.

21. Kasačný súd predovšetkým upriamuje pozornosť na to, že správne súdnictvo v Slovenskej republike vychádza z materiálneho chápania právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy vyžadujúceho, aby verejná správa bola pod kontrolou súdnej moci. Je založené jednak na kontrole verejnej správy, či táto (ne)prekračuje jej zverenú právomoc a jednak poskytuje ochranu subjektívnym právam osôb, do ktorých bolo zasiahnuté alebo zasahované v rozpore so zákonom. Hlavnou úlohou správneho súdnictva je teda ochrana subjektívnych práv a jeho cieľom ochrana práv fyzických a právnických osôb a ich prostredníctvom následne aj ochrana zákonnosti. Správne súdnictvo je neoddeliteľným atribútom právneho štátu zaručujúcim každej osobe či už ide o fyzickú alebo právnickú osobu ochranu práv pred činnosťou orgánov verejnej správy. Dodržiavanie zákonnosti v oblasti výkonnej moci a dôsledná ochrana jednotlivca je jednou z najdôležitejších črt právneho štátu, ktorého koncepcia práva stojí aj na dodržiavaní práva štátnymi orgánmi.

22. Správny súd v správnom súdnictve poskytuje ochranu právam alebo právom chráneným záujmom

fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 2 ods. 1 SSP). Konanie pred správny súd je jednou zo záruk ochrany základných ľudských práv a slobôd a ochrany práv a oprávnených záujmov účastníkov administratívneho konania (§ 5 ods. 2 SSP). Na rozhodnutie správneho súdu je rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy alebo v čase vydania opatrenia orgánu verejnej správy (§ 135 ods. 1 SSP). Správnu žalobou sa žalobca môže domáhať ochrany svojich subjektívnych práv proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy (§ 177 ods. 1 SSP).

23. Kasačný súd dáva tiež do pozornosti, že správny súd nie je súdom skutkovým. Jeho úlohou pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa tretej hlavy tretej časti Správneho súdneho poriadku (§§ 199 a nasl. SSP) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. V súdnom prieskume zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v sociálnych veciach správny súd nie je viazaný rozsahom dôvodov uvedených v žalobe, ktorými žalobca (fyzická osoba) namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúceho vydaniu napadnutého rozhodnutia. Správny súd v konaní súdneho prieskumu zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy teda preskúmava, či orgán štátnej správy konal a rozhodol v súlade so zákonom, či v správnom konaní postupoval v súčinnosti s účastníkom konania, či sa vysporiadal s jeho námietkami a či na základe skutkových zistení na základe logického a rozumného uváženia ustálil správne svoj právny záver.

24. Kasačný súd zistil, že krajský súd v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu v danej veci náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu, napadnutého žalobou, vykonal v zmysle platnej právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z., v spojení s právnou úpravou zákona č. 365/2004 Z. z. (antidiskriminačný zákon) v súlade s právnou úpravou ustanovenou v Ústave Slovenskej republiky postupom podľa Správneho súdneho poriadku a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, náležite odôvodnil.

25. Najvyšší súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutých rozhodnutí žalovanej v oboch stupňoch a konaní im predchádzajúcich pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako krajský súd o dôvodnosti žaloby. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalovanej vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami žalovanej uvedenými v kasačnej sťažnosti a s prihliadnutím na § 461 SSP dospel k záveru, že v zásade nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnu citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku. Kasačný súd na zdôraznenie správnosti a zákonnosti rozsudku správneho súdu uvádza nasledovné.

VI.

Právne posúdenie kasačným súdom

26. Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.

27. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

28. Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

29. Základom interpretácie a aplikácie čl. 1 ods. 1 ústavy je zabezpečenie materiálneho a nie formálneho právneho štátu. Základnou premisou materiálneho právneho štátu sa prezentuje všeobecná záväznosť práva pre všetkých. To znamená, že štátne orgány, orgány územnej samosprávy, právnické osoby s právomocou rozhodovania o právach a povinnostiach, ako aj každý jednotlivec musí konať tak, ako určuje právny poriadok. Z citovanej právnej úpravy ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Pozitivistický právny prístup k aplikácii zákonov je preto v činnosti štátnych orgánov modifikovaný ústavne konformným výkladom, ktorý v závislosti od ústavou chránených hodnôt pôsobí reštriktívne alebo extenzívne na dikciu zákonných pojmov. Obsah zákonnej právnej normy nemôže byť interpretovaný izolovane, mimo zmyslu a účelu zákona, cieľa právnej regulácie, ktorý zákon sleduje. Požiadavka na ústavne konformnú aplikáciu a výklad zákona je podmienkou zákonnosti rozhodnutia ako individuálneho správneho aktu. Mocenské orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie (čl. 7 Ústavy SR).

30. V danej súvislosti kasačný súd dáva tiež do pozornosti rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07, v ktorom ústavný súd uvádza: „Ústavný súd SR už v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštatoval, že nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchyliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“.

31. Vychádzajúc z uvedeného najvyšší súd v kasačnom konaní pri prieskume zákonnosti napadnutého rozsudku správneho súdu zameral svoju pozornosť zásadnej námietke sťažovateľky - žalovanej, ktorou namietala, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia vecí podľa § 440 ods. 1 písm. g/ SSP, keď správny súd dospel k záveru o nezákonnosti rozhodnutia napadnutého žalobou, majúca za to, že nárok žalobkyne bolo potrebné posudzovať aj v súlade s právnou úpravou antidiskriminačného zákona. Medzi účastníkmi ostalo sporné, či štúdium žalobkyne v Maďarsku v období od 1.9.1967 do 10.6.1971 je alebo nie je možné žalobkyňu hodnotiť ako obdobie dôchodkového poistenia.

32. Pri posudzovaní splnenia zákonných podmienok rozsahu potrebnej doby pre vznik nároku žalobkyne na predčasný starobný dôchodok, bolo potrebné vychádzať zo znenia zákona o sociálnom poistení účinného v čase ňou uplatneného nároku na predčasný starobný dôchodok, t.j. k 1.9.2013.

33. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov vymedzuje sociálne poistenie, upravuje rozsah sociálneho poistenia, právne vzťahy pri vykonávaní sociálneho poistenia, organizáciu sociálneho poistenia, financovanie sociálneho poistenia, dozor štátu nad vykonávaním

sociálneho poistenia a konanie vo veciach sociálneho poistenia (§ 1 ods. 1).

34. Podmienky nároku na predčasný starobný dôchodok zákonodarca upravuje v právnej norme § 67 zákona o sociálnom poistení, v zmysle ktorej právnej úpravy ustanovenej v odseku 1/ v znení k 31.10.2013 poistenec má nárok na predčasný starobný dôchodok, ak ku dňu, od ktorého žiada o jeho priznanie, a) bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov, b) chýbajú mu najviac dva roky do dovŕšenia dôchodkového veku a c) suma predčasného starobného dôchodku je vyššia ako 1,2-násobku sumy životného minima pre jednu plnoletú fyzickú osobu podľa osobitného predpisu.

35. Základom pre posúdenie zákonnosti rozhodnutí žalovanej o nároku žalobkyne na priznanie predčasného starobného dôchodku podľa zákona o sociálnom poistení z dôvodu splnenia podmienky doby poistenia vo vzťahu jej štúdia v Maďarsku v období od 1.9.1967 do 10.6.1971 bolo potrebné riešiť výklad niektorých pojmov, upravených v zákone o sociálnom poistení.

36. Zákonodarca pojem poistenca definuje v právnej norme § 6 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. tak, že poistenec podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá je nemocensky poistená, dôchodkovo poistená alebo poistená v nezamestnanosti podľa tohto zákona. Súčasne v právnej úprave odseku 2/ a 3/ stanoví, že poistenec podľa tohto zákona je na účely dôchodkového poistenia aj fyzická osoba, ktorá získala obdobie dôchodkového poistenia podľa § 60 ods. 2, 4 a 5. Poistencom patria práva pri výkone sociálneho poistenia rovnako v súlade so zásadou rovnakého zaobchádzania v sociálnom zabezpečení ustanovenou osobitným zákonom (Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon). Poistenec podľa zákona o sociálnom poistení je aj fyzická osoba, ktorá bola zúčastnená na nemocenskom poistení a na dôchodkovom zabezpečení podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 (§ 249 ods. 1 písm. a/ zákona o sociálnom poistení).

37. Podľa § 60 ods. 1 veta prvá zákona o sociálnom poistení účinnom k 31.12.2013 obdobie dôchodkového poistenia je obdobie povinného dôchodkového poistenia, obdobie dobrovoľného dôchodkového poistenia, ak za tieto obdobia okrem období uvedených v § 140 bolo zaplatené poistné na dôchodkové poistenie podľa tohto zákona a ak tento zákon neustanovuje inak.

38. Za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004 podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, ak tento zákon neustanovuje inak. Na hodnotenie náhradnej doby ako obdobia dôchodkového poistenia od 1. augusta 2006 sa nevyžaduje splnenie podmienky získania najmenej jedného roka zamestnania (§ 255 ods. 1 zákona o sociálnom poistení).

39. Vzhľadom k tomu, že v danom prípade sporným obdobím dôchodkového poistenia je doba štúdia žalobkyne v Maďarsku od 1.9.1967 do 10.6.1971 sa uvedené obdobie posudzuje podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004.

40. Zákonodarca v zákone č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej tiež zákon o sociálnom zabezpečení) ustanovil podmienky, na základe ktorých posudzoval dobu zamestnania, v právnej úprave ustanovenej v § 10, v zmysle ktorej v ods. 1/ písm. d/, kde sa podľa tohto zákona požaduje pre vznik alebo výšku nároku na dôchodok určitá doba zamestnania, rozumejú sa ňou od vzniku československého štátu doba štúdia na školách potrebná na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky.

41. Podľa § 25 ods. 1 písm. a/ vyhl. č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky sa považuje štúdium na stredných a vysokých školách (Zákon č. 186/1960 Zb. o sústave výchovy a vzdelávania (školský zákon) a zákon č. 19/1966 Zb. o vysokých školách v znení neskorších predpisov) s výnimkou štúdia popri zamestnaní (večerného, diaľkového, externého a pod.), kombinovaného štúdia a štúdia po dobu výkonu vojenskej základnej (náhradnej) služby alebo za trvania služobného pomeru príslušníkov ozbrojených síl a zborov.

42. Podľa § 6 ods. 1 bod. 4/, 5/ zákona č. 101/1964 Zb. kde sa podľa tohto zákona požaduje pre vznik alebo výšku nároku na dôchodok určitá doba zamestnania, rozumejú sa ňou tieto doby od vzniku československého štátu:

bod č. 4/ doba štúdia na školách, včítane vysokých škôl, potrebná na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky; doba štúdia pred 9. májom 1945 sa však započítava do doby zamestnania len pracovníkovi, u ktorého z celkovej doby zárobkovej činnosti od skončenia štúdia do dňa vzniku nároku na dôchodok pripadajú aspoň 3/4 na dobu zamestnania;

bod č. 5. doba pracovného (učebného) pomeru (pracovnej činnosti) v cudzine, ak má pracovník ku dňu vzniku nároku na dôchodok trvalý pobyt v Československej socialistickej republike a je a) československým občanom alebo b) cudzím štátnym príslušníkom, ktorý bol na území Československej socialistickej republiky zamestnaný aspoň 10 rokov, pokiaľ nevyplýva niečo iné z medzištátnych dohovorov.

43. Podľa § 6 ods. 2, ods. 3 písm. a/ zákona č. 101/1964 Zb. doba pracovného (učebného) pomeru (pracovnej činnosti) sa hodnotí ako doba zamestnania, pokiaľ pracovný pomer (pracovná činnosť) zakladá alebo zakladal nemocenské poistenie podľa predpisov platných pre pracovníkov; ak nebol pracovník účastný nemocenského poistenia preto, že nebol do poistenia prihlásený, alebo preto, že zamestnanie nezakladalo podľa predpisov vtedy platných nemocenské poistenie, hodnotí sa zamestnanie pre účely tohto zákona, ak by zakladalo účasť na nemocenskom poistení podľa predpisov platných v čase vzniku nároku na dôchodok.

Vykonávacie predpisy ustanovujú, ktoré iné doby sa považujú za dobu zamestnania.

44. Podľa § 47 ods. 1 písm. a/ vyhl. č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o sociálnom zabezpečení dobou štúdia je popri dobách štúdia uvedených v § 6 ods. 1 č. 4 zákona tiež doba štúdia československých občanov v cudzine; táto doba sa započítava za rovnakých podmienok, za akých sa započítava doba zamestnania v cudzine (§ 6 ods. 1 č. 5 zákona č. 101/1964 Zb. účinného do 19.10.1971 Zb., kde sa podľa tohto zákona požaduje pre vznik alebo výšku nároku na dôchodok určitá doba zamestnania, rozumejú sa ňou tieto doby od vzniku československého štátu: doba pracovného (učebného) pomeru (pracovnej činnosti) v cudzine, ak má pracovník ku dňu vzniku nároku na dôchodok trvalý pobyt v Československej socialistickej republike a je a) československým občanom alebo b) cudzím štátnym príslušníkom, ktorý bol na území Československej socialistickej republiky zamestnaný aspoň 10 rokov, pokiaľ nevyplýva niečo iné z medzištátnych dohovorov).

45. Dňa 30. januára 1959 v Budapešti sa dojednal Dohovor medzi Československou republikou a Maďarskou ľudovou republikou o spolupráci na poli sociálnej politiky (ďalej len Dohovor), ktorý bol publikovaný v Zbierke zákonov vo forme vyhlášky ministra zahraničných vecí pod č. 21/1960 Zb.

46. Podľa čl. 3 uvedeného Dohovoru tento Dohovor sa vzťahuje na tieto odvetvia sociálneho zabezpečenia (poistenia) upravené podľa právnych predpisov Zmluvných strán: a) poistenie na prípad nemoci a materstva; b) zabezpečenie (poistenie) v starobe, invalidite a v prípade úmrtia, včítane zabezpečenia (poistenia) v prípade pracovného úrazu a nemoci z povolania (ďalej len "dôchodkové zabezpečenie"). Ustanovenia tohto Dohovoru sa však nevzťahujú na sociálne zabezpečenie príslušníkov ozbrojených síl z povolania.

47. Podľa čl. 4 ods. 1 uvedeného Dohovoru pri vykonávaní tohto Dohovoru sa použijú právne predpisy o sociálnom zabezpečení (poistení) tej Zmluvnej strany, na území ktorej vykonáva pracujúci činnosť rozhodnú pre jeho sociálne zabezpečenie (poistenie).

48. Podľa čl. 7 ods. 1 až 4 uvedeného Dohovoru pri posudzovaní nároku na dávky sociálneho zabezpečenia (poistenia) a pri určovaní ich výšky započítavajú sa doby zamestnania (poistenia) a doby im na roveň postavené, získané na území oboch Zmluvných strán.

Ustanovenie odseku 1 sa nepoužije pri posudzovaní nároku na dávky, ktoré prislúchajú len podľa právnych predpisov jednej Zmluvnej strany.

Ak sa kryje doba zamestnania (povinného poistenia) získaná podľa právnych predpisov jednej Zmluvnej

strany s dobou dobrovoľného poistenia podľa právnych predpisov druhej Zmluvnej strany, prihliada sa iba k dobe zamestnania (povinného poistenia). Ak sa kryje doba zamestnania (poistenia) získaná podľa právnych predpisov jednej Zmluvnej strany s dobou postavenou jej na roveň podľa právnych predpisov druhej Zmluvnej strany, prihliada sa iba k dobe zamestnania (poistenia).

Nároky a dávky zo sociálneho zabezpečenia jednej Zmluvnej strany prináležiace občanom tejto Zmluvnej strany na základe dôb zamestnania a dôb postavených im na roveň, získaných na území tretieho štátu, občanom druhej Strany neprináležia.

49. Podľa čl. 8 ods. 1 uvedeného Dohovoru ak podľa právnych predpisov niektorej zo Zmluvných strán závisí vznik, trvanie a obnovenie nárokov alebo výška dávky od pobytu na vlastnom území, kladie sa pobyt na území druhej Zmluvnej strany na roveň pobytu na vlastnom území.

50. Vychádzajúc z citovanej právnej úpravy a zo skutkových zistení danej veci vyplývajúcich zo spisového materiálu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej, bolo potrebné posudzovať dobu štúdia žalobkyne v Maďarsku pre vznik jej nároku na predčasný starobný dôchodok podľa predpisov o sociálnom zabezpečení (o sociálnom poistení) účinných pred 1.1.2004 v zmysle § 255 ods. 1 veta prvá zákona o sociálnom poistení, podľa ktorého za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj zamestnanie a náhradná doba získané pred 1. januárom 2004. Zákonodarca v zákone č. 121/1975 Zb. v právnej úprave ustanovenej v § 10 stanovil podmienky posudzovania doby zamestnania, v zmysle ktorej v ods. 1/ písm. d/ ak podľa tohto zákona sa požaduje pre vznik alebo výšku nároku na dôchodok určitá doba zamestnania, rozumejú sa ňou od vzniku československého štátu doba štúdia na školách potrebná na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky, pričom zákonodarca za sústavnú prípravu dieťaťa na budúce povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky považoval štúdium na stredných a vysokých školách (§ 25 ods. 1 písm. a/ vyhl. č. 128/1975 Zb., ktorou sa vykonáva zákon č. 121/1975 Zb. o sociálnom zabezpečení).

51. Vychádzajúc aj z právnej úpravy sociálneho zabezpečenia predchádzajúcej zákonu č. 121/1975 Zb. ustanovenej v zákone č. 101/1964 Zb., za účinnosti ktorého žalobkyňa študovala v Maďarsku, zákonodarca pre vznik nároku na dôchodok považoval dobu štúdia na školách, vrátane vysokých škôl, potrebnú na prípravu na povolanie po skončení povinnej školskej dochádzky ako určitú dobu zamestnania (§ 6 ods. 1 bod. 4/ zákona č. 101/1964 Zb.). Zákonodarca vo vykonávacom predpise vyhláske č. 102/1964 Zb., ktorou sa vykonával zákon o sociálnom zabezpečení, právnu úpravu ustanovenou v § 47 ods. 1 písm. a/ stanovil, že za dobu štúdia popri dobách štúdia uvedených v § 6 ods. 1 č. 4 zákona sa tiež považuje doba štúdia československých občanov v cudzine s úpravou tak, že táto doba sa započítava za rovnakých podmienok, za akých sa započítava doba zamestnania v cudzine podľa § 6 ods. 1 č. 5 písm. a/ zákona č. 101/1964 Zb. účinného do 19.10.1971 Zb., v zmysle ktorej úpravy „kde sa podľa tohto zákona požaduje pre vznik alebo výšku nároku na dôchodok určitá doba zamestnania, rozumejú sa ňou tieto doby od vzniku československého štátu: doba pracovného (učebného) pomeru (pracovnej činnosti) v cudzine, ak má pracovník ku dňu vzniku nároku na dôchodok trvalý pobyt v Československej socialistickej republike a je a) československým občanom.“

52. Pri posudzovaní doby štúdia žalobkyne v Maďarsku pre vznik jej nároku na starobný dôchodok (predčasný starobný dôchodok) nemožno opomenúť, že medzi Československou republikou a Maďarskou ľudovou republikou bol dňa 30. januára 1959 dojednaný Dohovor o spolupráci na poli sociálnej politiky (publikovaný pod č. 21/1960 Zb.), ktorým Zmluvné strany dojednali podmienky postupu podľa právnych predpisov Zmluvných strán okrem iného aj v oblasti zabezpečenia (poistenie) v starobe (čl. 3 Dohovoru). Zmluvné strany podmienky postupu podľa právnych predpisov Zmluvných strán v oblasti zabezpečenia (poistenie) v starobe dojednali v čl. 4 až čl. 8 Dohovoru.

53. Pokiaľ Zmluvné strany v čl. 7 ods. 1 až 4 uvedeného Dohovoru dojednali, že pri posudzovaní nároku na dávky sociálneho zabezpečenia (poistenia) a pri určovaní ich výšky započítavajú sa doby zamestnania (poistenia) a doby im na roveň postavené, získané na území oboch Zmluvných strán a v čl. 4 ods. 1 Dohovoru, že pri vykonávaní tohto Dohovoru sa použijú právne predpisy o sociálnom zabezpečení (poistení) tej Zmluvnej strany, na území ktorej vykonáva pracujúci činnosť rozhodnú pre jeho sociálne

zabezpečenie (poistenie), je zrejmé, že v prípade žalobkyne rozhodujúcou dobou pre jej sociálne zabezpečenie v starobe nie je doba jej štúdiu na území Maďarska.

54. Žalovaná pri rozhodovaní o žiadosti žalobkyne na predčasný starobný dôchodok nezohľadnila právnu úpravu, ktorou sa Zmluvné strany zaviazali k postupu v oblasti sociálneho zabezpečenia v čl. 4 až čl. 8 uvedeného Dohovoru, a preto aj nesprávne vyhodnotila potvrdenie príslušného orgánu sociálneho poistenia Maďarska zo dňa 16.9.2014, podľa ktorého sa obdobie štúdia žalobkyne v dobe od 1.9.1969 do 10.6.1971 nepovažuje za obdobie dôchodkového poistenia, pretože vychádzajúc z dojednania Zmluvných strán v uvedenom Dohovore obdobie štúdia žalobkyne v Maďarsku posudzovanú ako dobu danú na roveň zamestnania neposudzuje Zmluvná strana Maďarska, ale Zmluvná strana Slovenska.

55. Kasačný súd sa nemohol stotožniť ani s argumentáciou žalovanej, ktorou citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 6 ods. 1, bod 5, písm. a/ zákona č. 101/1964 Zb., § 35 a § 47 vyhlášky č. 102/1964 Zb. a čl. 2 a čl. 4 bod 2, písm. a/ vyhlášky č. 21/1960 Zb. uviedla, že z citovaných právnych predpisov jednoznačne vyplýva, že dobu štúdia od 1. septembra 1967 do 10. júna 1971 v Maďarsku je možné žalobkyňu hodnotiť podľa právnych predpisov Slovenskej republiky len v prípade, ak preukáže, že bola vyslaná na štúdium na územie Maďarska. Skutkové zistenia potvrdzujú, že žalobkyňa v spornom období od 1. 9. 1967 do 10. 7. 1971 nebola v Maďarsku v zamestnaneckom pomere, nemala pracovnú zmluvu, ani nepoberala z Maďarska žiadne príjmy a nebola pracovníkom v zahraničí a v zmysle § 35 vyhlášky č. 102/1964 Zb. ani nebola zamestnancom podniku so sídlom na území Maďarska. Za nesprávne teda považovať aj tvrdenie žalovanej vo vzťahu posudzovania predmetnej doby štúdia odkazom na právnu úpravu ustanovenú v § 47 vyhlášky č. 102/1964 Zb. Argumentácia žalovanej je v rozpore s právnu úpravou zákona o sociálnom zabezpečení v spojení s právnu úpravou ustanovenou v jeho vykonávacej vyhláške, citovanej vyššie.

56. Vzhľadom k uvedenému kasačný súd dospel k záveru, že žalovaná danému prípadu nevenovala dostatočnú pozornosť, vo veci nepostupovala náležite v intenciách ustanovení zákona o sociálnom poistení citovaných vyššie, majúce za následok, že na základe skutkových zistení dospela k nesprávnym skutkovým a právnym záverom, ktoré v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odôvodnila nedostatočným a nepresvedčivým spôsobom, spôsobujúcim nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok dôvodov a pre jeho nezrozumiteľnosť.

57. V danej súvislosti kasačný súd konštatuje, že náležité odôvodnenie rozhodnutia (tak súdu, ako aj orgánu verejnej správy) je súčasťou práva účastníka na spravodlivý proces v zmysle čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky. Kasačný súd v danej súvislosti upriamuje pozornosť na to, že problematike týkajúcej sa povinnosti súdu, ako aj orgánu verejnej správy náležite zdôvodniť svoje rozhodnutie venoval značnú pozornosť vo svojej judikatúre aj Ústavný súd Slovenskej republiky - napr. v náleze č. sp. zn. IV. ÚS 1/02, IV. ÚS 115/03, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 243/07, I. ÚS 114/08, III. ÚS 36/2010. V súvislosti s problematikou odôvodnenia rozhodnutia kasačný súd poukazuje na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 825/2016 zo dňa 28. februára 2017, v ktorom ústavný súd konštatoval, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho konania, čo jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Judikatúra tohto súdu síce nevyžaduje, aby na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Kasačný súd upriamuje tiež pozornosť na to, že problematike týkajúcej sa povinnosti súdu (aj orgánu verejnej správy) náležite zdôvodniť svoje rozhodnutie Ústavný súd Slovenskej republiky venoval značnú pozornosť aj v ďalšej svojej judikatúre - napr. v náleze č. sp. zn. IV. ÚS 1/02, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 243/07, I. ÚS 114/08, III. ÚS 36/2010.

58. Kasačný súd postup žalovanej pri aplikácii ňou citovanej právnej úpravy zákona o sociálnom

zabezpečení v spojení s právnou úpravou jeho vykonávajúcего právneho predpisu na skutkové okolnosti daného prípadu súčasne vyhodnotil ako rozporné s právnou úpravou ustanovenou v Nariadení (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenie).

59. Podľa článok 5 základného nariadenia, upravujúceho rovnocennosť zaobchádzania pri dávkach, príjmoch, faktoch alebo udalostiach, pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak a vzhľadom na osobitné vykonávacie ustanovenia, platí toto: a) ak podľa právnych predpisov príslušného členského štátu má poskytnutie dávok sociálneho zabezpečenia a iného príjmu určité právne účinky, príslušné ustanovenia takýchto právnych predpisov sa uplatňujú tiež na poskytnutie rovnocenných dávok získaných podľa právnych predpisov iného členského štátu, alebo na príjem získaný v inom členskom štáte; b) ak sú podľa právnych predpisov príslušného členského štátu právne účinky prisúdené výskytom určitých faktov alebo udalostí, takýto členský štát zohľadní podobné fakty alebo udalosti, ktoré sa vyskytli v ktoromkoľvek členskom štáte, ako keby sa stali na jeho vlastnom území.

60. Podľa článok 6 základného nariadenia, upravujúceho sčítanie dôb, pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, príslušná inštitúcia členského štátu, právne predpisy ktorého: - nadobudnutie, zachovanie, trvanie alebo znovunadobudnutie práva na dávky, - pokrytie právnymi predpismi, alebo - prístup k alebo vyňatie z povinného, voliteľného nepretržitého alebo dobrovoľného poistenia, podmieňujú ukončením dôb poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliskom, zohľadní v potrebnom rozsahu doby poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo bydliska, dosiahnuté podľa právnych predpisov ktoréhokoľvek iného členského štátu, ako keby tieto doby boli dosiahnuté podľa právnych predpisov, ktoré táto inštitúcia uplatňuje.

61. Podľa článok 8 ods. 1 základného nariadenia, upravujúceho vzťahy medzi týmto nariadením a inými koordinačnými nástrojmi, toto nariadenie nahrádza všetky dohovory o sociálnom zabezpečení uplatniteľné medzi členskými štátmi, na ktoré sa vzťahuje rozsah pôsobnosti nariadenia. Niektoré ustanovenia dohovorov o sociálnom zabezpečení, ktoré uzavreli členské štáty pred dátumom uplatňovania tohto nariadenia, však naďalej zostávajú v platnosti, za predpokladu, že sú pre príjemcov výhodnejšie, alebo ak vyplývajú z určitých historických okolností a ich účinok je obmedzený časom. Aby tieto ustanovenia zostali v platnosti, zahrnú sa do prílohy II. Ak z objektívnych dôvodov nie je možné rozšíriť niektoré z týchto ustanovení na všetky osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, toto treba určiť.

62. Podľa článok 11 ods. 1 základného nariadenia, upravujúceho všeobecné pravidlá, osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

63. Z uvedených dôvodov najvyšší súd zhodne ako správny súd dospel k záveru, že rozhodnutia žalovanej v oboch stupňoch sú v rozpore so zákonom o sociálnom poistení, a preto pokiaľ krajský súd napadnutým rozsudkom preskúmané rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej zrušil podľa § 191 ods. 1 písm. c/ SSP a vec žalovanej vrátil na ďalšie konanie, rozhodol vecne správne a v súlade so zákonom.

64. Vychádzajúc zo skutkových okolností posudzovaného prípadu, poukazom na právne závery uvedené vyššie, najvyšší súd v danej veci považoval námietky žalovanej uvedené v kasačnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu o nesprávnom právnom posúdení veci krajským súdom podľa § 440 písm. g/ SSP za nedôvodné, ktoré neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia správneho súdu a jeho súladnosť so zákonom. Z uvedených dôvodov kasačný súd nemohol vyhovieť kasačnej sťažnosti žalovanej, a preto podľa § 461 SSP kasačnú sťažnosť žalovanej podanú proti napadnutému rozsudku krajského súdu zamietol.

65. O náhrade trov konania kasačný súd rozhodol v zmysle § 467 ods. 1, 2 SSP. Žalobkyni priznal proti žalovanej nárok na náhradu trov kasačného konania v zmysle § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 SSP,

pretože v tomto konaní bola žalobkyňa v celom rozsahu úspešná.

66. Kasačný súd vychádzajúc zo skutkových zistení danej veci a právnych záverov uvedených vyššie nevyhovel návrhu žalovanej na priznanie odkladného účinku kasačnej sťažnosti, keďže nemal preukázané dôvody pre priznanie odkladného účinku v zmysle § 447 ods. 1 SSP.

67. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.